

PHÂN TÍCH BÀI THƠ VẬN NƯỚC CỦA PHÁP THUẬN

1. Dàn ý phân tích bài thơ "Vận nước"

a. Mở bài:

- Đôi nét về thời đại, tác giả:

+ Thiền sư Pháp Thuận được xem là một vị cao tăng đã có đóng góp quan trọng vào công cuộc trị bình thời vua Đinh Tiên Hoàng.

+ Ông cũng là một hiện tượng đặc biệt của văn học Việt Nam thời trung đại.

- Giới thiệu tác phẩm: Bài thơ Vận nước (Quốc tộ) của ông được xếp vào vị trí khai sáng cho nền văn học viết bằng chữ Hán của dân tộc ta.

b. Thân bài:

- Khái quát thể loại, hoàn cảnh sáng tác của bài thơ:

+ Bài thơ Vận nước được sáng tác theo thể thơ ngũ ngôn tứ tuyệt với đặc trưng cơ bản là cô đọng, hàm súc, thường dùng hình tượng tự nhiên để biểu đạt tư tưởng.

+ Bài thơ này là lời đáp của Thiền sư Pháp Thuận khi vua Lê Đại Hành hỏi về vận nước đương thời bởi nhà sư vốn rất được nhà vua tin cậy, tôn kính.

- Phân tích hai câu thơ đầu:

+ Mượn hình ảnh mây mây quấn quýt để miêu tả vận nước vừa dễ hình dung vừa thể hiện được lòng tin, niềm tự hào của tác giả về đất nước.

+ Cụm từ "Nam thiên lí" có cái rộng lớn, mệnh mệnh như tầm vóc giang san gấm vóc.

-> Một câu thơ năm chữ vừa trình bày vừa miêu tả vừa hàm ẩn một niềm tự hào sâu thẳm của nhà thơ về đất nước mình.

- Phân tích hai câu thơ cuối:

+ Vô vi có thể được xem là nhãn tự của bài thơ và dù hiểu theo góc nhìn tôn giáo nào thì cũng toát lên một tinh thần nhân ái trong đạo trị quốc, bình thiên hạ.

+ Hai câu thơ là lời khuyên của nhà sư trước hết dành cho vị vua đang trị vì đất nước sau đó là lời nhắn nhủ cho hậu thế: Người lãnh đạo quốc gia nếu không tham vọng bá quyền, không hiếu chiến thì nền thái bình sẽ ngự trị trên thế giới đẹp đẽ này.

c. Kết bài:

- Tổng kết nội dung, nghệ thuật của bài thơ.

- Cảm nghĩ của người viết.

2. Viết đoạn văn ngắn nêu cảm nhận về tác phẩm "Vận nước"

Bài thơ "Vận nước" ra đời từ buổi sơ khai của nền văn học viết. Trải bao thăng trầm của lịch sử, bao cuộc binh đao đến hôm nay đất nước thái bình no ấm, bài thơ vẫn còn nguyên giá trị. Một áng thơ ngũ ngôn hàm súc, cô đọng với một tầm tư tưởng cao thâm. Hơn thế, bài thơ đi vào lòng người bởi một tình yêu, niềm tự hào sâu sắc dành cho đất nước, bởi ước mơ và niềm tin vào tương lai của đất nước. Có ý kiến cho rằng nếu "Nam quốc sơn hà" là một bản tuyên ngôn độc lập thì "Quốc tộ" là bản tuyên ngôn hòa bình ra đời sớm nhất của dân tộc ta. Thế hệ chúng ta cần tự hào và tiếp nối truyền thống yêu chuộng hòa bình của ông cha mình bên cạnh việc gắng sức dựng xây cho đất nước mãi đẹp, mãi yên bình.

3. Viết bài văn phân tích bài thơ "Vận nước" của Pháp Thuận

Đỗ Pháp Thuận là nhà thơ nổi tiếng của thời Đinh - Tiền Lê. Tác phẩm ông viết ra đã mang những dấu ấn rất sâu sắc và nó có tầm ảnh hưởng rất lớn lao đến sự nghiệp văn chương và công cuộc đấu tranh bảo vệ đất nước của tổ quốc, tiêu biểu trong những tác phẩm đó là bài Quốc Tộ của Đỗ Pháp Thuận.

Vận nước được tác giả viết ngay sau khi tác giả trả lời kế sách bình thiên hạ với Lê Đại thành sau năm 981. Mở đầu tác giả dùng lối nghệ thuật so sánh: "Quốc tộ như đằng lạc". "Quốc tộ" là việc nước. Nói đến đất nước là bàn về "việc nước" lúc đó chúng ta thường nghĩ đến những kế sách dựng nước bảo vệ đất nước, nó được những vị hiền tài của đất nước đưa ra những trí tuệ sáng tạo, câu thơ tác giả dùng để so sánh làm tăng độ cứng rắn và chất thép trong câu thơ. Việc nước có ý nghĩa khái quát như đối nhân xử thế, đối nội, đối ngoại với các nước láng giềng, chăm sóc muôn dân cho "sâu rễ bền gốc", củng cố quốc phòng... Ý nghĩa của nó chẳng phải chỉ sự vững bền, sự dài lâu, phát triển thịnh vượng. Tâm trạng của tác giả là tiếng nói của mọi người mọi thời. Yêu nước, mong muốn đất nước luôn sống trong cảnh thái bình:

Quốc tộ như đằng lạc
Nam thiên lí thái bình
(Vận nước như mây quán
Trời Nam mở thái bình)

Mượn hình ảnh dây mây quán quýt để miêu tả vận nước vừa dễ hình dung vừa thể hiện được lòng tin, niềm tự hào của tác giả về đất nước. Dây mây vốn dẻo dai, bền chắc và khi đã quán quýt với nhau thì sẽ càng thêm bền chắc. Trong cái thế quán quýt ấy còn gợi ra sự vươn cao, vươn xa trong một xu thế không ngừng lớn mạnh. Nếu như câu thơ thứ nhất gợi ra chiều cao thì câu thơ thứ hai gợi ra chiều rộng "Trời Nam mở thái bình". Câu thơ dịch khá sát nghĩa với nguyên tác nhưng âm hưởng thì không thể gợi ra được cái khoáng đạt, mệnh môn của câu thơ nguyên tác "Nam thiên lí thái bình". Đó có thể là thế mạnh của từ Hán Việt, cụm từ "Nam thiên lí" có cái rộng lớn, mệnh môn như tầm vóc giang san gấm vóc. Một câu thơ năm chữ vừa trình bày vừa miêu tả vừa hàm ẩn một niềm tự hào sâu thẳm của nhà thơ về đất nước mình. Cả một dải giang san đang trong cảnh thái bình quả thật là bức tranh đẹp, một vẻ đẹp bình yên mà bao thế hệ người Việt hằng đắp xây và gìn giữ.

"Vô vi cư điện các
Xứ xứ tức đao binh"

Đây là thái độ sống phù hợp với tự nhiên, không trái với qui luật tự nhiên. Trong bài thơ này tác giả đã sử dụng từ "vô vi" nó còn mang ý nghĩa khuyên con người hành động hợp với lẽ tự nhiên. Trách nhiệm của nhà vua là phải tu nhân tích đức, phải có sức cảm hóa dân mới được nhân dân khâm phục, noi gương làm theo. Câu thơ muốn nói đến trách nhiệm cao cả của nhà vua đối với muôn dân. Đức sáng, tâm trong mới quy tụ được sức dân. Vô vi do vậy là không những nhiều đời sống nhân dân, tự mình gây hấn... để cho nhân dân yên hưởng thái bình. Nhà vua phải hiểu được dân, ứng xử với dân hợp lí với qui luật tự nhiên ấy chẳng phải là kế sách trị nước lâu dài trong quan hệ nhân quả đó. Điều mà tác giả muốn thể hiện trong bài thơ này đó là khát vọng giành độc lập dân tộc cho nhân dân. Nếu muốn cho đất nước được tự do dân chúng cần đoàn kết với nhau để chống lại giặc ngoại xâm, muốn cho đất nước được tự do hòa bình, nhân dân sống trong cảnh đất nước thái bình, nhưng để đạt được điều đó vua quan phải là tấm gương sáng đi đầu trong phong trào yêu nước và có những hành động đi đầu cho nhân dân học tập.

Khắp nơi trên cung điện này đều đã thể hiện những điều vô cùng lớn lao và trong khoảng không gian rộng lớn này, vận mệnh đất nước đã đang tác động đến cuộc sống của nhân dân. Nhân dân có điều kiện phát triển mạnh mẽ và ngày càng có những ảnh hưởng lớn tới cộng đồng. Và những điều đó tạo nên một không gian văn hóa rộng lớn và có sức ảnh hưởng sâu sắc tới mỗi người và tới một đất nước mến thương của dân tộc Việt Nam.

www.eLib.vn